

i després l'*Erbe*. Notem, en tot cas, els topònims que perpetuen ERVUM i ERVILIA: la *Costa de l'érp* a Fígols de les Mines, Berg. (DECat III, 418b54), el *Clot de les arbèles*, registrat 1957, a Sarroca de Bellera, poble de la Rib. de Flamicell (ib., 419a28).

Pel que fa a *Puig-erbi*, en tenim poques notícies, i només indirectament. Es menciona s. v. *Cabestany* en l'*InuLC* d'Alart, i sembla que hi apareix en una cita extreta d'un document relacionat amb aquesta localitat. Escrit *Puigerbi* també apareix en un document¹⁰ de 1599 relacionat amb Tuïr.

Tot fa l'efecte que ens trobem en presència d'un adjectiu, però no hi ha manera de dir si es deia *erbi* amb l'accent sobre la *e* o *erbi* sobre la *i*. Es pot pensar que hi tenim un adjectiu *herbi* amb el sentit de 'herbós', procedent de l'esmentat HERBĪDUS i amb el mateix tractament que veiem en TEPĪDUS > *tebi*; forma analògica (de *tébia* fem.) en lloc del normal *tébeu*; però com hem dit ja una provinència d'HERBĪDUS no és gens segura.

Un adjectiu *erbi* suposaria una base *HERBĪNUS (formada d'HERBA) o *ERVĪNUS (formada d'ERVUM 'veça') amb el sufix adjectiu -ĪNUS (cf. *quercinus* 'd'alzina', derivat de *quercus*, i *lupinus* 'de llop', del qual procedeix el cat. *llobí*, esmentat suara).

Havent relacionat el NL l'*Erbi* amb un derivat d'ERVUM, ens inclinem a atribuir *erbi* a *ERVĪNUS. El suposat *Puig-erbi*, era, doncs, un puig cobert d'erbs. Notem que *erb* solia representar la planta de veça i que aquest vegetal sol créixer espontàniament en els camps i els prats, i naturalment també en els pasturatges dels puigs. J. G.

[Cap raó per dubtar que *Puig-erbi* s'accentuava a la *i*, i que sigui un adjectiu derivat en -ĪNUS; però la cosa natural és que sigui derivat del mot comú i viu³⁵ HERBA (no del rar i rebuscat ERVUM): un puig tot cobert d'erbs? Quasi inconcebible. És simplement: 'puig herbós'. Quant a l'*Erbe* no el recordo de la Vall de Boí. És de témer que hi ha error de còpia en aquesta cèdula isolada i sense font. J. C.]

¹ És digne d'observar que la forma en diminutiu *la rbeléta* designa a Benasc (1965) una herba de muntanya o de prat que fa unes fulles suaus, i un dimin. en *-ola*, *arvellola*, designa a la Vall de Boí *Vicia pyrenaica*, una herba «amb una vaga semblança amb el *gesp*» (DECat III, 419a32 ss.).

ERBELLAS

Nom antic d'una partida de terreny, de Paüls dels Ports (Baix Ebre), a l'extrem septentrional de la comarca de Tortosa.

S'esmenta, grafiat *Arberians*, en el document de la donació que fa Alfons el Cast a 1168, del lloc de⁵⁵ Paüls a tres cavallers: «Ego Ildefonsus --- donamus --- Peduls cum omnibus terminis et pertinentiis suis et ipsam montannam de Monsagar simul et *Arberians* sicut terminantur de collo Spine [l'Espina] usque ad collum de Bene» (Font Rius, *Cartas de pobl.* I, 191).⁶⁰

Notem que aquest erudit reproduceix el text de la dita donació d'una còpia de 1216.

Uns documents del S. XIV, que toquen al mateix assumpte, especificuen més les pertinències de Paüls.

⁵ La grafia varia entre *Erbayllas*, *Erbellas*, *Erbellats* i *Erbeyllas*: 1346: «Ildefons --- rey Daragó --- doná --- Pauls ab tots termens et pertinències sues, et la muntanya de Monsager --- ensemps ab *Erbayllás* ---; dins los dits termes [de Paüls] --- son enclosos --- *Erbellas*, el Vaqueriçal, et tot Monsagre --- Item, que ultra el dit cap de Monsager, los termens de Tortosa et de Pauls, comprenen *Erbellats*, tro a la via vella Dorta ---» (BABL XI, 366); 1366: «son estats posats mollons, en temps passats, en lo port, es a saber, de Montsagre e *Erbeyllás* --- en los termes de Tortosa, o dels dits castells de Pahuls o de Carles» (ib., p. 367).

La unanimitat de la grafia dels exemples de 1346 i 1366, tots amb la palatal -yll- o -ll- suggereix que la²⁰ -r- de l'esment de 1168, *Arberians*, no deu ser genuïna i es deuria, més aviat, al copista de 1216, o bé ja existiria així en l'original de 1168, mal escrit per l'escriba del rei a la cort poc familiar amb el nom tortosí. D'altra banda, la grafia del primer exemple amb la final²⁵ -ars i la dels altres tres en -yllas o -llas ens proven que no estem en presència d'un *Erbellats* tal com s'escriu un cop sinó d'un lloc dit *Erbellars*, pronunciat en el S. XIV ja sense -r davant -s.

ETIM. El nostre nom *Erbellars* pot ser derivat d'*erbella* amb el sufix -ar (< -ARE), en plural, amb valor de col·lectiu com en *canemar*, *alzinar* etc. Pel que fa a *erbella*, tot suggereix que hauria de ser el reflex d'ERVĪLIA (derivat d'ERVUM > cat. *erb* o *er*, cast. *yero*), que ha donat en cast. *arveja* 'mena de pèsols', i en arag. *arbella* 'una mena de veça o fesols', forma que sembla haver-se estès a les zones Nord-Occidental extrem de Catalunya (Ribagorça, Benasc, Flamicell, Boí etc.) (DECat III, 419a22 ss.). Això a part, la variant amb *e-*, *erbella*, és a dir, la continuació directa d'ERVĪLIA també havia tingut ús en català antic segons ens ho prova la presència d'*erbeyes* en unes ordinacions de 1370 de Sant Celoni (ib., III, 419a30). Citem del text de les ordinacions: «Item que neguna persona no gos metra bestiar gros ne menut en lobins, ni en *erbeyes* d'altra, si donchs no ho fa ab voluntat de aquella persona de la qual sien los lobins ['tramussos'] o les *erbeyes* sota pena de .X. sous --- Item que, en cas que lo bestiar fos atrobat sens guardia, que axí matex lo bestiar pach lo bant [= ban] --- E d'aquest bant d'aquesta ordinacion dels lobins e *erbeyes*, haja la cort lo terç» (BABL XII, 135-36).

D'ací es pot deduir que *erbeya* (per *erbeyla*) era una planta usada, igual que els llobins, com a farratge, i per tant en aquest text designava la veça o una variant de llegum relacionada.

Hi ha bones raons per concloure que la partida d'*Erbella(r)s* de Paüls dels Ports devia constar, al principi, d'unes terres destinades al cultiu d'*erbelles* 'veces' o un vegetal relacionat. Interessa, amb aquest motiu, l'ús com a topònim de la variant en *a-*: Clot de